Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI

CEP KİTAPLARI - ???
AİLEM SERİSİ - 01

Editör
Doç. Dr. Huriye Martı

Koordinasyon
Yunus Akkaya

Grafik Tasarım
AralGroup | Creative
Tel: 0.312 433 2725

Baskı
AralGroup | Creative
Tel: 0.312 433 2725

Baskı Takip
İsmail Derin

İletişim
Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı
Tel: (0 312) 295 72 93 - 94
Faks: (0 312) 284 72 88
e-posta: diniyayinlar@diyanet.gov.tr
www.diyanet.gov.tr

Eser İnceleme Komisyon Kararı
00.00.0000/..

1. Baskı Ankara 2014

2014-06-Y-0003-000
ISBN 978-975-19-0000-0
Sertifika No: 12930

Ailem

Ailem

Doç. Dr. Huriye Martı

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

Acaba mescitte, çarşıda ya da yolculukta olmadığı zamanlarda Peygamberimiz ne yapıyordu? Evinde neyle meşgul oluyor, nasıl vakit geçiriyordu? Kendisini aile fertlerinden soyutlayarak ibadetle meşgul oluyor ya da bir köşede tefekkürle zamanını değerlendiriyor olabilir miydi? Merakını yenemeyen bir sahabi, Peygamber Efendimizin sevgili eşi Hz. Âişe'ye gelerek sordu: *"Allah Resûlü evinde ne yapardı?"* Hz. Âişe şöyle cevap verdi: *"Allah Resûlü ailesinin işleriyle ilgilenirdi, yani ailesinin hizmetinde bulunurdu. Namaz vakti gelince de namaza çıkardı."* (Buhârî, Ezân, 44)

Nedir Aile?

Aile, hayata gözlerini açtığı anda insanı sarıp sarmalayan, koruyup kollayan, bağrına basan o eşsiz birlikteliğin adıdır. Aile, bu kocaman ve gürültülü dünyada ne yapacağını şaşıran minicik bir bebeğin duyduğu ilk güven, tattığı ilk huzur, yaşadığı ilk mutluluktur. Annesi sevgi dolu bir sesle ona yalnız olmadığını fısıldar. Babası *"Kimsesiz ve desteksiz değilsin, yanında biz varız."* der.

Ailesinin kendisine açtığı pencereden dünyayı görür bebek. Yıllar ilerledikçe çocukluğu yaşar, gençliği tadar ve yetişkin olur. Her basamakta kendi ayakları üzerinde durması için onu yüreklendiren, eğiten ve hayata hazırlayan bir okuldur aile… Ona fedakârlığı, vefayı, ahlâkı ve inancı öğreten en uzun soluklu eğitim yuvasıdır. Kültürünü, geleneğini ve değerlerini ailesinden miras alır insan. Ölümün kederini de, düğünün neşesini de ailesiyle paylaşır. Sorumluluğu, adaleti ve onuru ailesinde görür. Duyguları öğrenir, ilk alışkanlıklarını kazanır, ilk çarelerini dener. Velhasıl aile, insanın hayat kaynağıdır…

Bir Aile Kuruluyor

Eşi ve ortağı olmayan Yüce Allah, bitkisiyle hayvanıyla her varlığa bir eş hediye etmiştir. Varlıkların en kıymetlisi olan insanoğlunu da yalnız bırakmamış, ona da bir eş vermiştir. Aileyle "huzur" iklimine kavuşan canlar ve kadın ile erkek arasında Allah tarafından örülen bağlar Kur'an'da şöyle anlatılır: *"Allah'ın varlığının belgelerinden biri de, kendileriyle huzur bulasınız diye sizin için kendi cinsinizden eşler yaratıp, aranızda sevgi ve merhamet var etmesidir. Bunda düşünen bir toplum için elbette ibretler vardır."* (Rûm, 30/21)

Yeryüzünün ilk ailesinde, Hz. Âdem ve eşi Hz. Havva'nın hayatları bir yuvada birleşir. Hayat bir imtihandır ve Âdemoğulları ile Havvakızları bu imtihanın maddi ve manevi meşakkatlerini birlikte göğüslemek üzere kol kola girip yola çıkarlar. Çünkü birbirlerini destekleyen, bütünleyen, koruyup kollayan hâlleriyle onlar, Peygamberimizin ifadesi ile *"bir bütünün benzeşen ve diğerini tamamlayan iki yarısıdır."* (Ebû Dâvûd, Tahâret, 94)

Rabbimiz, *“Aranızdan bekâr olanları evlendirin…”* (Nûr, 24/32) ayetiyle erkek ve kadının evlenerek bir yuvayı paylaşmalarını ister. Sevgili Peygamberimiz de, evliliğin kendi sünneti olduğunu ısrarla dile getirir ve gençlere şöyle seslenir: *“Evlenme imkânı bulanınız evlensin. Çünkü evlenmek, gözü haramdan çevirmek ve iffeti korumak için en iyi yoldur.”* (Buhârî, Nikâh, 1, 3) Nikâhla kurulacak sağlıklı bir aile, ruha şifa veren bir nimettir. Kalabalıklar içinde yalnız kalmış bir yürek, eş ister…

**Ailenizde hesapsız ve şartsız bir sevgi büyütün.
“Şöyle yaparsan seni severim” diye şart koşmadan,
“Şunu kabul edersen seni severim” diye sınırlamadan
aile bireylerinize engin bir sevgi besleyin.
Ailenize güvenin, güven verin.**

İki ayrı yol, iki ayrı ömür evlilikle birleşir. Dualar edilir: *“Allah’ım! Bu anlaşmayı uğurlu ve bereketli kıl. Yeni evlenen çifti ülfet, muhabbet ve bağlılık duygularıyla kaynaştır. Aralarına nefret, fitne ve ayrılığın girmesine izin verme. Tıpkı Âdem ile Havva’yı, Muhammed (s.a.s.) ile Haticetü’l-Kübrâ’yı, Ali ile Fâtımatü’z-Zehrâ’yı kaynaştırdığın gibi.”*

Nikâhla yepyeni haklar ve konumlar elde edilir. Ama kurulan yuvanın huzur içinde devamı için yeni sorumluluklar da yüklenmenin zamanı gelmiştir! Der ki Allah Resûlü: *"Dikkat edin! Sizin, hanımlarınızın üzerinde hakkınız olduğu gibi, hanımlarınızın da sizin üzerinizde hakkı vardır."* (Tirmizî, Radâ', 11)

Evlenince hem bedeni hem de ruhu için sağlam bir sığınağa kavuşmuş olur insan. Peygamberimiz, iffet ve onurunu korumak için aile kurmak isteyenlere Allah'ın mutlaka yardımcı olacağını müjdeler. (Nesâî, Cihâd, 12) O hâlde bir aile kurulmasından hoşnut olan ve aileyi destekleyen, bizzat Yüce Allah'tır. Demek ki aile, gelişigüzel ve sıradan bir yaşam alanı değil; Allah'ın rahmeti ile korunan, O'nun bahşettiği çocuklar ile gelişen ve güzelleşen kıymetli bir kurumdur. Aile toplumun çekirdeği, özü, yapı taşıdır. Evlilik sayesinde sadece iki beden korunmaz, bütün toplum temiz bir nesle sahip olur. Aile kurmak sadece iki insanı birleştirmez, aynı zamanda bir toplumu inşa eder…

Bir Aile Olgunlaşıyor

Evlilik cüzdanı, şahitler, misafirler, ikramlar, umutlar, dualar… Aile birliğinin kurulmasına, kimi zaman düğünler ziyafetler, davullar dernekler, kimi zaman da sade ve küçük törenler eşlik eder. Aslında hepsinin söylediği aynıdır: Artık iki insan, nikâh gibi "ağır bir sözleşmeye" (Nisâ, 4, 21) imza atarak eş olmuştur. Tek başına olmaktan kurtulmuş, can yoldaşına kavuşmuştur. Şimdi aile olmanın ne anlama geldiğini kavramaları, sorumluluklarının farkına varmaları, olgunlaşmaları gerekecektir.

Tatlı sözünüzü, güler yüzünüzü ailenizden esirgemeyin!

Doğrusu aile kurmak kadar aile olmak da önemlidir. Aynı çatı altında geceyi geçirmek ya da aynı soy ismi taşımak, aile olmak için yetmez ki! Aynı duygu ve düşünce dünyasında buluşmak bazen mümkün olmasa da karşılıklı birbirinin duygularını dinlemek ve paylaşmak lazımdır. Hz. Mevlânâ'nın dediği gibi, *"Aynı dili konuşanlar değil, aynı duyguyu paylaşanlar anlaşabilir!"*

Bedenlerin yakınlığı kadar ruhların yakınlığına da muhtaçtır aile… Aynı sofrada karınlarını doyururken çok yakın görünseler de aslında birbirlerine kıtalar kadar uzak nice eşler vardır! 'Birlikte ama yalnız' olan aile fertleri mahzundur.

Kur'an, *"Mümin erkekler ve mümin kadınlar birbirlerinin dostlarıdır. İyiliği emreder, kötülükten alıkoyarlar."* (Tevbe 9/71) der. İyilikte yardımlaşmanın örneği olarak İmrân ailesini anlatır bize… Onları hayır ile yâd eder. (Âl-i İmrân, 3/33-34) Rabbimizin, iman eden ve Müslüman olan kullarına

"Siz ve eşleriniz sevinç ve mutluluk içinde cennete giriniz." diyeceğini haber verir. (Zuhruf 43/70) Ama Peygamberimize eziyet için haince planlarıyla birbirlerine destek olan Ebû Leheb ve eşinin cehennem ateşinde nasıl cezalandırılacağını da anlatır… (Tebbet, 111/1-5)

O halde aile demek, nikâh ve kan bağının çok ötesinde bir duygu ve fikir bağı kurmak demektir. Gönül birliği etmek ve Allah'ın hoşnutluğuna yakışır bir yaşamı paylaşmak demektir. Sadece bu dünyada değil ahirette de bir arada olacağının bilinciyle hareket etmek demektir.

Aileye Bir Çocuk Geliyor

Gönül, eşi olunca çocuğu da olsun ister. Neslini sürdürmeyi, anne babalığı tatmayı, yarına izlerinin kalmasını diler. Zekeriya Peygamber gibi el açıp dua eder: *"Rabbim! Bana katından temiz bir nesil ihsan et."* (Âl-i İmrân 3/38)

Dualar karşılığını bulduğunda, bir erkek ile bir kadın arasında evlilikle atılan ilk düğüm pekişir. Çocuk, aile olma fikrini ilmek ilmek işler, derinden derine perçinler. Yuvanın merkezine yerleşir ve aile serüvenine yepyeni bir yön verir. Kararlar onun ihtiyaçları düşünülerek alınır, planlar onun yararı öncelenerek yapılır. Günler, geceler, mallar, emekler yoluna feda olur…

Çocuğu olunca bir kadın "anne" olmanın mutluluğunu yaşar. Allah'ın bu kıymetli hediyesini şefkatle bağrına basar. Taşıdığı, doğurduğu, doyurduğu küçük canı kendisine tercih eder. Acısına, ayrılığına dayanamaz. Onun bu hâli Kur'an'da şöyle anlatılır: *"İnsana da anne babasına iyi davranmasını emrettik. Annesi, onu sıkıntı üzerine sıkıntıyla karnında taşımıştır. Onun sütten kesilmesi de iki yıl içinde olur. (İşte bu yüzden) biz insana şöyle emrettik: Bana ve anne babana şükret. Dönüş ancak banadır."* (Lokmân 31/14)

Anne ve çocuğu arasında daha ilk günden öyle eşsiz bir bağ kurulur ki, bu bağı zedeleyen her şey, sağlıklı bir insan yetişmesine engel olacak kadar tehlikelidir. Bu yüzden Peygamberimiz bizi şöyle uyarır: *"Anne ile evladının arasını ayıranın, Allah da kıyamet günü sevdikleriyle arasını ayırır."* (Tirmizî, Büyû', 52)

Annemizi görünce fedakârlığı ve samimiyeti öğreniriz. *"Ağlarsa anam ağlar, gayrısı yalan ağlar."* deriz. Emeğini tartmadan, sayıp hesaplamadan vermenin adıdır anne. Sınırlamadan, şart koşmadan, kıskanmadan sunulan sevginin adı…

Hata edip üzsek de yine annemizin kucağına sığınırız. *“Ana gibi yâr, Bağdat gibi diyar olmaz”* deriz. Affın, şefkatin ve hoşgörünün adıdır anne… Sabırla yoğrulan bir eğitimin adı…

Peygamberimizin tarif ettiğine göre, cennet anneye bir adım kadar yakındır (Nesâî, Cihâd, 6) ve kendisine ikram ve iyilikte bulunulmasını en çok hak eden kimse annedir. (Buhârî, Edeb, 2) Anneyi korur Peygamber Efendimiz… Ona hürmetsizlik etmeyi, anlamsız tartışmalarla gönlünü kırmayı, düşmanca tavırlarla hatırını yok saymayı kesinlikle yasaklar. (Buhârî, Edeb, 6)

Bir erkek ise, çocuğu olduğunda "baba" olmanın onurunu yaşar. Ailesinin geçimini sağlamak, onları her türlü kötülükten korumak, çocuklarına güzel bir gelecek hazırlamak için çalışır çabalar. Ailesinin sorumluluğunu üstlenme konusunda önündeki en güzel örnek Hz. Peygamberdir… Onun müjdesi kulağında çınlar: *"Bir kimse sevabını sadece Allah'tan umarak ailesinin ihtiyaçlarını karşılamak için harcama yaptığında, bu onun için sadakadır."* (Buhârî, Îmân, 41)

Ama sadece ev halkının karnını doyurup sırtını giydirmekle sorumluluk bitmez ki… Baba, aynı zamanda ailesindeki her bireyin iyi huylu, sağlıklı, dengeli insanlar olarak topluma katılması için de emek vermelidir. Maddi ihtiyaçları kadar manevi ihtiyaçlarını da karşılamalı, merhamet eğitimi almış, güzel ahlâkla donanmış, kültürünü ve değerlerini benimsemiş bir nesil yetiştirmelidir. Zira Sevgili Peygamberimiz şöyle demiştir: *"Hiçbir baba çocuğuna güzel terbiyeden daha kıymetli bir bağışta bulunmamıştır."* (Tirmizî, Birr ve sıla, 33)

Babamızla yaşarken saygıyı öğreniriz. Sevgiden beslenen bir hürmetin, incitmeyen aksine güven ve huzur veren bir otoritenin adıdır baba. Babamızın varlığıyla kendimizi korunmuş ve desteklenmiş hissederiz. *"Babadan himmet, evlâttan hizmet!"* deriz. Baba alın teri, helal kazanç, azim demektir.

Adaleti, insafı ve merhameti babamızı izleyerek öğreniriz. Şiddetin bir baba ile özdeş hâle gelmesi, ailede babanın korku ile anılması, çocuğun şiddeti ev içinde öğrenmesi ne acıdır! Hâlbuki Kur'an'da Hz. İbrahim, Hz. Yakub ve Hz. Lokman gibi sevgi ve şefkat timsali babaların hayatlarını buluruz. Çocuklarına *"Yavrucuğum"* diye seslenişlerini okuruz. Sevgili Peygamberimizin torunları ile gülüp oynayan, onlara sımsıkı sarılıp öpen, sırtına alıp gezdiren, hatta namaz kılarken ve hutbe okurken kucağına oturtan, sevgi dolu dualarla büyüten hâlini biliriz. Güzel duygularını yavrusundan gizleyen, gördüğü güzel davranışları takdir etmeyerek susan, sevmek bir yana döven bir baba, peygamberlerin örnekliğinden ne kadar nasiplenmiş olabilir ki!

Dua ederiz: *"Rabbimiz! Hesap görülecek günde, beni, ana babamı ve inananları bağışla."* (İbrahim, 14/41) Hiç birimiz anne babamızı seçemeyiz. Onlarla anlam kazanan ve bir ömür süren aile yolculuğunun nerede ve ne zaman başlayacağına biz karar veremeyiz. Ama anne-baba-çocuk üçgeninde nasıl bir ilişki geliştireceğimiz bize bağlıdır! Ailemizi var eden Allah, bu ilişkinin temellerini iyilik üzerine kurar: *"Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi ve anne babanıza iyi davranmanızı kesin bir şekilde emretti."* (İsrâ, 17/23)

Aile içinde güzelliklere odaklanın, hata avcılığını bırakın!

Aile Bir Emanettir

Bir aile içinde gözlerimizi açmak da, yeni bir aile kurmak da aslında bir emanet zincirine halka olmak demektir. İnsanlar, özellikle de yakın ilişki içinde olan eşler ve çocuklar birbirlerine "mülkiyet bağı" ile değil, "emanet bilinci" ile bağlıdır. Canların yegâne sahibi olan Allah, bizi buluşturarak birbirimize emanet etmiştir. O hâlde eşimize ve çocuklarımıza karşı sorumsuzca, dilediğimiz gibi davranmaya hakkımız yoktur. Yüce Yaratıcı'nın emanetini gözü gibi korumayan, hırpalayıp zedeleyen, suiistimal edenler, gün gelip emanetin sahibine hesap vereceğini unutuyor değil midir?

Ailenizi "emanet bilinci" ile kucaklayın:

Affedici olun.
Öfkenizi yutun.
Ayıpları örtün.
Hata ettiğinizde özür dileyin.

Veda Haccında göz alabildiğine kalabalığa seslenen Peygamberimiz, emanetin sahibini şöyle hatırlatır: *"Kadınlar hakkında Allah'tan korkun. Çünkü siz, onları Allah'ın emaneti olarak aldınız ve Allah'ın adını anarak (nikâh kıyıp) onları kendinize helâl kıldınız."* (Müslim, Hac, 147) Dolayısıyla eş olmak, bir başkasının üzerinde sınırsız egemenlik kurmak değil, hayatı kolaylaştırma ve güzelleştirme yolunda ona destek olmak demektir.

Bizler, anne baba olmakla yeryüzünün en kıymetli varlığı olan insanı yetiştirmeye aday oluruz. Elimizde işlenmeye hazır bir cevher vardır. Özen bekleyen bu nadide cevher de aynı zamanda kırılgan bir emanettir… İlgiye, sevgiye, hoşgörüye, eğitime ihtiyacı olan bu küçük yavru büyüdükçe, ona karşı sorumluluklarımız da artar. *"Mal ve evlatlar, dünya hayatının süsüdür."* (Kehf 18/46) buyurur Rabbimiz ve şunu ekler: *"Bilin ki mallarınız ve çocuklarınız birer imtihan vesilesidir. Katında büyük mükâfat olan ise ancak Allah'tır."* (Enfâl, 8/28)

Aile fertleri yük, ayak bağı, masraf kapısı ya da dert kaynağı olarak görülürse...

Aile içinde sağlıklı ve huzurlu bir iletişim için emek verilmezse...

Ailede büyük-küçük, kadın-erkek herkes birbirini tanımak ve anlamak için vakit ayırmazsa...

Şartları düzeltmek ve problemler üzerinde konuşmak yerine günü kurtarmak ve kaçmak tercih edilirse...

İnsanlar yalnızlaşır, yabancılaşır, uzaklaşır ve mutsuzlaşır.

Mutlu bir aile için incinmeden ve incitmeden iletişim kurmanın yollarını öğrenmeliyiz.

Çocuklarınızla birlikte okuyun, birlikte düşünün, birlikte hayal kurun! Çünkü yavrularınızın ömür boyu sahip olacakları inanç ve değerlerin temelleri okul öncesi dönemde aile yuvasında atılmaktadır.

Aile Bir İmtihandır

Bir imtihandır ailemiz. Emek isteyen, sabır gerektiren, ciddi bir imtihan... Rolümüz değişebilir hayatta; bugün çocuk iken yarın anne, bugün evlat iken yarın eş oluruz. Ama ömür sürdükçe, aileye olan ihtiyacımız ve ailemizle imtihanımız da sürer gider. O hâlde aile bağları zamanla ve mekânla sınırlanamayan bir özelliğe sahiptir. Aile hayatı ölümle sona eren bir süreç değil çok daha ötelere, ahirete uzanan bir hayattır. Küsmekle, reddetmekle, sütünü haram etmekle ya da dönülmez yeminler etmekle akrabalarını ve aile fertlerini hayatından çıkaramaz insan! Ruhundan söküp atamaz ailesini.

İnsan bazen aile meşgalesi içinde kaybolur. Hastalıklar, sınavlar, doğumlar, ölümler, sevinçler, kederler peş peşe gelir. Eşler sınavdır birbirine! Her yaştan çocuk, her boydan imtihan demektir! Biz bu yaman telâşe ile sürüklenirken, Kur'an şöyle seslenir: *"Ey iman edenler! Mallarınız ve evlatlarınız Allah'ı zikretmekten sizi alıkoymasın. Kim bunu yaparsa, işte onlar ziyana uğrayanların ta kendileridir."* (Münâfikûn 63/9)

“Ey Rabbimiz! Eşlerimizi ve çocuklarımızı bize göz aydınlığı kıl ve bizi Allah’a karşı gelmekten sakınanlara önder eyle.”

(Furkân, 25/74)

Saygı görmek mi istiyorsunuz?
Aile fertlerinize saygı göstererek önce siz örnek olun. Onların "sizden farklı bir kişiliğe ve düşünce dünyasına sahip olduğunu" kabul edin.

Anlaşılmak mı istiyorsunuz?
Aile fertlerinizle konuşurken suçlayıcı ifadeler kullanmak yerine, ne hissettiğinizi anlatan sade ve samimi cümleler seçin.

Hassas dengeleri gözetmek elbette kolay değildir. Haklar kadar sorumluluklar, özgürlükler kadar sınırlar vardır aile hayatında. Ezmemek ve üzmemek kadar ezilmemek ve üzülmemek de gerekir. Aile adalet ister! Eve girince maskeler çıkar, herkes içinden geldiğince davranmak ister. Bu yüzden eşimizle, çocuklarımızla, anne babamızla geçinmek, iş ortamında, çarşıda ya da okulda bir başkasına nazik ve sabırlı davranmaktan daha zordur. İşte bu yüzden Rahmet Peygamberi *"Sizin en hayırlınız, ailesine karşı en hayırlı olanınızdır."* buyurmuştur. (Tirmizî, Menâkıb, 63)

Aile bütünlüğünün korunması, ancak aileye değer vermekle, emek vermekle, aileyle birlikte zaman geçirmekle mümkündür. Kimi zaman

Sözünüzün dinlenmesini mi istiyorsunuz?
Laf oyunları yapan, alay eden, aşağılayan, suçlayan, iğneleyen, saldırgan bir üslup asla işinize yaramayacaktır. Aile fertlerinizle açık ve net, kibar ve dürüst bir konuşma tarzını deneyin.

Sorununuzu çözmek mi istiyorsunuz?
Çözebileceğinize inanın! Aile fertlerinize danışın, onların çözüm tekliflerine karşı saygılı ve iyi niyetli olun.

eşi ile geçinmekte zorlanır insan; kimi zaman da eşini yitirdiğinde bir ailenin yükünü tek başına omuzlar. Bazen iyi bir evlat yetiştirmek uğruna ömür boyu çabalar; bazen de acısıyla yandığı yavrusunun ölümüne sabreder. Her hâlükârda Peygamberimizin uyarısına muhataptır: *"Ailenin senin üzerinde hakkı var!"* (Buhârî, Edeb, 86)

Sonuçta insan, *"Ey inananlar! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun!"* (Tahrîm, 66/6) ayetini sıkça hatırlamak, hem kendisini hem de ailesini kötüden ve kötülükten uzak tutmakla sorumludur. Olanca zorluğuna rağmen, hayat imtihanında ailesini göz ardı etmemeli, mutluluğu dışarıda değil evinde aramalıdır.

“İki cihan saadeti” için
dua ederiz yeni evlilere...
Her iki cihanda mutluluğa talip isek,
Tüketen değil besleyen,
Zayıflatan değil güçlendiren,
Bıktıran değil yaşama sevinci aşılayan,
Yok sayan değil saygı duyan,
İnciten değil değer veren,
Huzurlu bir aile hayatı için
emek vermeye değer!